

Regeringskansliet, Klimat-och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor, KN2026/01494

Sammanfattning

Länsstyrelsen är generellt positiv till att det enligt författningsförslaget blir tydligare vad som ska ingå i energiplanen, inklusive kopplingen till fysisk planering och nätutvecklingsplaner, men att tidsplanen är för knapp och att resurssättningen för kommunerna är otillräcklig.

Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Vi har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska enligt instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden, exempelvis totalförsvaret, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning. Länsstyrelserna har alltså utifrån sina regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion och roller beskrivna i andra lagar och förordningar kunskap och ansvar som är relevant för den kommunala energiplaneringen. Detta speglas inte i promemorian.

För att det energiplaneringsarbete som utförs av länsstyrelserna tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå ska tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet förslår Länsstyrelsen bland annat att beskrivningen av länsstyrelsernas roll utvecklas i

såväl författningstext, som bedömningstext. Länsstyrelsen föreslår vidare några ändringar i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner och även i förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter för att bättre binda ihop den kommunala och regionala energiplaneringen, samt beskriva kopplingen till den nationella planeringen. Länsstyrelsens förslag till ändringar motiveras med förslag till skäls-texter för användning i fortsatt beredning. Dessa redovisas i synpunkterna på avsnitt 4.2, 4.4, 4.6, och 8.8.

Länsstyrelsen ger några ytterligare förslag till ändringar för att tydliggöra lag- och skälstexten.

Förslag till ändringar i föreslagen lagtext

Länsstyrelsen föreslår att *trygg energiförsörjning* definieras i 2 §, i linje med den definition som används i promemorian *Mål för trygg energiförsörjning* (KN2026/01473).

Länsstyrelsen anser att 9 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ska ändras från

- ”Kommuner och regioner ska innan de beslutar om större investeringar eller författningsreglerade planer beakta...”,
till
- ”Kommuner och regioner ska innan de beslutar om författningsreglerade planer eller större investeringar beakta...”

Länsstyrelsen anser att 10 § 1. i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ska ändras från

- ”hur stora investeringar och författningsreglerade planer ska vara för att omfattas...”
till
- ”hur stora investeringar ska vara för att omfattas...”

Motivering:

Länsstyrelsen anser att nuvarande formuleringar i lagförslaget riskerar skapa en förvirring om att författningsreglerade planer behöver ha en viss omfattning för att beröras av principen om

energieffektivitet först. Länsstyrelsens förslag följer i stället formuleringen i Artikel 3 i Energieffektiviseringsdirektivet, där ordningsföljden är ”planerings-, policy- och större investeringsbeslut”. Motsvarande justeringar behöver göras i 11-13 § i förslag till *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter*.

Länsstyrelsen anser att 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ska ändras enligt följande:

- ”ha kontakter med” ersätts med ”samråda med”
- Lägga till ”länsstyrelsen” som första strecksats före ”andra kommuner”
- Lägga till som nytt stycke 2: ”Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan”
- Stryka ”statliga myndigheter”

Motivering:

Se avsnittet *Synpunkter på Avsnitt 4.6*.

Länsstyrelsen föreslår att 14 § stryks.

Motivering:

Enligt 14 § i lagförslaget om energiplanering i kommuner och regioner behöver inte kommunen inhämta synpunkter ifall det har gjorts en strategisk miljöbedömning (SMB) av en plan. Det finns många andra aspekter som berörda aktörer kan ha synpunkter på än de som omfattas av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt Miljöbalken 6 kap. 2 §, exempelvis hur beredskap och energifattigdom beaktas i planen. Vid samråd av andra författningsreglerade planer brukar MKB utgöra en bilaga. Det framgår inte tydligt i vilken situation 14 § aktualiseras. Länsstyrelsen ser en risk att den föreslagna lagen tolkas som att det räcker att samla in synpunkter på planens miljöeffekter. Enligt energieffektiviseringsdirektivet (EED) artikel 5.6 ska i ”...synnerhet utsatta grupper som riskerar att påverkas av energifattigdom...” samrådas vid upprättandet av planer för energieffektiviseringsåtgärder.

Förslag på tillägg till 15 §:

”I de fall begäran även avser verksamhetens utsläpp av restvärme ska även sådana uppgifter lämnas.”

Motivering:

Lagförslaget ger inte kommunerna tillräckliga möjligheter att beakta principen om energieffektivitet först om det inte är möjligt att identifiera utsläpp av restvärme via begäran om uppgifter enligt 15 §. Elektrifieringen innebär att betydande källor till restvärme kommer att bli vanligare framöver, inte minst från datacenter och nya kärnkraftverk, om dessa realiserar. Enligt 15 § ska bara själva användningen av energi rapporteras och om det saknas avsättning för restvärmen används den heller inte. Ett alternativ till förslaget om tillägg till 15 § är att det i skäls-texten tydliggörs att uppgiftsskyldigheten också omfattar restvärme.

Eftersom en stor användare av energi kan förväntas omfattas av lag (2014:266) om energikartläggning i stora företag, bör uppgifterna om utsläpp av restvärme i energikartläggningen vara enkla att lämna vidare till kommunen utan ytterligare utredning.

Förslag till ändringar i föreslagen förordningstext

Länsstyrelsen anser att 4 § i *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter* ska ändras enligt följande:

- Flytta punkt 3 och 4 till en egen paragraf om redovisning av åtgärder i en långsiktig plan

Motivering:

Energiplanen bör ligga på en strategisk nivå och inte inkludera detaljerade åtgärdsförslag. Se längre motivering i avsnittet *Synpunkter på övriga delar – generella synpunkter*.

Länsstyrelsen anser att 8 § i *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter* behöver kompletteras enligt följande:

- Nytt stycke 2 (Nuvarande stycke 2 blir stycke 3): Kommunen ska lämna energiplanen till sin länsstyrelse varje gång planen uppdateras.

Länsstyrelsen anser att 18 § i Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter behöver kompletteras. Nuvarande förslag

- "Statens energimyndighet ska vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner"

bör kompletteras med ett nytt stycke:

- Länsstyrelserna ska utifrån sin regionala roll och tvärsektoriella kunskap bistå och regionalt samordna kommunernas energiplanering.

Förslag till skäls-text i fortsatta beredningen:

Utöver i denna förordningstext beskrivs Statens energimyndighets roll i att vägleda kommuner och regioner bara i konsekvensbeskrivningen i avsnitt 8.8.1. Motiveringen till ändringsförslaget beskrivs därför här i stället för nedan under respektive avsnitt som för övriga ändringsförslag.

Länsstyrelserna har en central roll i energiplaneringen – inte minst när det gäller samspelet mellan lokal och nationell planering. Därav bör länsstyrelserna även ha en utpekad vägledande roll gentemot kommunerna. Energimyndigheten och länsstyrelserna behöver utveckla ett välfungerande samarbete kring hur kommunernas energiplaneringsarbete ska stödjas. Därför bör båda myndigheterna hjälpas åt i vägledningen.

Synpunkter på avsnitt 4.2

Inför den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen att nedanstående skäls-text används i anslutning till den skäls-text som redovisas under avsnitt 4.2, till exempel som ett tillägg i fjärde stycket efter andra meningen, som beskriver energiplaneringen som genomförs på regional nivå:

På regional nivå har länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen genom att bland annat i bred samverkan revidera de regionala energi- och klimatstrategierna (klart 2025) och att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering (klart 2026). Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och

underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer, samtidigt som den regionala energiplaneringen samlar lokal och regional kunskap som underlag för den nationella energiplaneringen.

Enligt författningsförslaget ska kommuner planera för en effektiv användning av effekt. Att bedöma effektbehovet och utforma åtgärder för effektiv användning av effekt är komplext och något kommunerna inte är vana att arbeta med. Länsstyrelsen vill understryka behovet av att kommunerna får ta del av vägledning och metodstöd i god tid.

Synpunkter på avsnitt 4.3

Enligt promemorian ska en övergripande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ingå i energiplanen enligt den nuvarande lagen. Detta stämmer dock inte, då *övergripande miljökonsekvensbeskrivning* inte är definierad i svensk lag. Enligt nuvarande lag (1977:439) ska en strategisk miljöbedömning (SMB) göras (8 §), vilket kan leda till att en MKB ska tas fram. Länsstyrelsen kan konstatera att det i de flesta fall inte görs en miljökonsekvensbeskrivning av energiplanen. Följande ändringar i skäls-texten på s. 32 föreslås:

"En energiplan ska redan i dag innehålla en övergripande miljökonsekvensbeskrivning."

ersätts med:

Ett undersökningssamråd ska redan idag genomföras för att avgöra ifall energiplanen har betydande miljöpåverkan, enligt Miljöbalken 6 kap. 5 §.

Sista meningen i samma avsnitt bör således också strykas: "Att planen ska omfatta en övergripande miljökonsekvensbeskrivning bör inte längre framgå av lagen utan kan framgå av föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet."

Enligt 4 § 2 i förslaget till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter ska energiplanen innehålla: *"en analys av vilken påverkan de verksamheter som omfattas av planen har på miljö, hälsa och hushållningen med mark, vatten och andra resurser"*. I skäls-texten bör det tydligare framgå varför en sådan analys behövs. Enligt 6 kap. Miljöbalken ska författningsreglerade planer genomgå

undersökningssamråd för betydande miljöpåverkan. 4 § 2 i förordningen tillför därför inte något ytterligare krav, men det kan ändå finnas goda skäl att energiplanen ska innehålla föreslagen analys för att det ska bli lättare för läsaren att förstå de avvägningar som gjorts i planen.

Synpunkter på avsnitt 4.4

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen ett tillägg i slutet av första stycket i rutan:

- *Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen*

För den fortsatta beredningen föreslås att texten under skäl för förslaget under rubriken "En kommun ska varje ny mandatperiod pröva om en energiplan är aktuell" kompletteras med:

- *Länsstyrelsen bör ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen utifrån kunskapen i den regionala energiplaneringen och nationella energimål*

För den fortsatta beredningen föreslås texten under rubriken "Energiplanen ska offentliggöras" ändras enligt följande. Meningen:

- *Statliga myndigheter kan behöva information om vilka åtgärder som kommunen planerar vidta*

till

- *De kommunala energiplanerna är viktiga för Länsstyrelsen som underlag för den regionala energiplaneringen som i sin tur utgör underlag för den nationella planeringen.*

Sista meningen under samma rubrik föreslås även utöver "allmänheten" kompletteras med *Länsstyrelsen och andra aktörer.*

Länsstyrelsen föreslår även att ett nytt tredje stycke under samma rubrik som beskriver att den regionala energiplaneringen behöver uppdateras regelbundet.

Synpunkter på avsnitt 4.6

Utifrån förslaget till ändring 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ovan bör texten i rutan i fortsatta beredningen ändras enligt följande. Första meningen

- Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med andra kommuner, regioner och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen.

byts ut till:

- Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun samverka med länsstyrelsen, andra kommuner och regionen som en del av energiplaneringen.

I andra stycket i rutan föreslås följande tillägg efter första meningen:

- Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.

Länsstyrelsen delar inte uppfattningen att "samverka med" ska bytas mot "ha kontakter med". Att hitta gemensamma lösningar bör vara eftersträvarvärt, och vad som avses med formuleringen ha kontakter med är otydligt.

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen följande tillägg i skäls-texten. Andra stycket föreslås inledas med (delar av texten finns nu i fjärde stycket, men föreslås flyttas och kompletteras):

- Genom samverkan med länsstyrelsen underlättas kommunernas arbete med energiplanering. Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska utifrån instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden som är relevant för kommunala energiplaneringen exempelvis totalförsvar, samhällsplanering,

miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning.

Enligt förslaget ska 2 § i den nuvarande lagen om kommunal energiplanering inte överföras till den nya med motiveringen (på s. 41) att "[d]et bör vara kommunen som bestämmer över den slutliga energiplaneringen. Skyldigheten att samverka med andra aktörer bör därför inte föras över till den nya lagen." Länsstyrelsen ser inte något skäl till att kravet på samverkan ska tas bort. Det är fortfarande kommunen som avgör ifall identifierade, gemensamma lösningar bidrar till resurseffektiv energianvändning, och de bestämmer därmed över sin energiplanering.

Femte stycket föreslås bytas ut till:

- *Även andra statliga myndigheter (inklusive Affärsverket svenska kraftnät) än länsstyrelsen har viktig kunskap utifrån sina ansvar inom energiplaneringen, exempelvis framtagande av scenarier, nationella kunskapsunderlag, finansiering och planeringsansvar utifrån sina instruktioner. Utifrån länsstyrelsens regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken, länsstyrelsens instruktion att samordna statliga myndigheters insatser, samt de uppdrag som Affärsverket svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen har att stödja länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering, bör de statliga myndigheternas kunskap kanaliseras genom länsstyrelserna. Ett sådant tillvägagångssätt överensstämmer till exempel med hur staten organiserar vägledning enligt PBL. Det är dock inget som hindrar kommunerna från att komplettera kontakterna med länsstyrelserna med direktkontakter med andra statliga myndigheter så som Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät.*

Enligt förslaget ska företag som använder eller planerar att använda en stor mängd energi eller effekt vara skyldiga att lämna uppgifter till kommunen. Det nya kravet innebär dels en ytterligare administrativ arbetsbörda för kommunen, dels en risk för att hantering och kvalitet på de inrapporterade uppgifterna kommer att skilja mellan olika kommuner. Tydliga föreskrifter från Energimyndigheten om hur insamlingen av uppgifter ska gå till och vilka företag som omfattas är nödvändiga. Insamlingen av historisk energi- och effektanvändning kan göras av ansvarig statistikmyndighet, i de flesta fall Energimyndigheten, som sedan för

vidare uppgifterna till kommunerna. Det skulle leda till en mer enhetlig insamlingsmetod och hantering av uppgifterna.

Synpunkter på Avsnitt 7

Lagarna och förordningarna föreslås träda i kraft 1 mars 2027 med hänvisning till att EED skulle ha genomförts senast 11 oktober 2025. Länsstyrelsen anser att Regeringen främst bär ansvaret för förseningen och att ikraftträdandebestämmelserna, i kombination med de många nya krav som förslagen innebär, lägger ett oproportionerligt stort ansvar på kommunerna. Länsstyrelsen delar dock bedömningen att EED bör genomföras skyndsamt och därför bör kommunerna ges ekonomisk stöttning för att möjliggöra detta.

Synpunkter på avsnitt 8.8

Länsstyrelsen föreslår för den fortsatta beredningen att texten under avsnitt 8.8 kompletteras med en rubrik för länsstyrelserna utifrån de förslag som föreslås ovan. I texten föreslås det framgå att författningsförändringarna till följd av ovanstående förslag är en del av det som Länsstyrelsen har i regleringsbrevsuppdrag att göra. Författningsförslagen blir så fall ett sätt att permanenta delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag. Ytterligare finansiering till länsstyrelsen krävs inte för genomförandet av förslaget, men förslagen förutsätter att befintlig finansiering permanentas.

Synpunkter på övriga avsnitt – koppling till länsstyrelsernas roll

Ovanstående förslag skulle få vissa följdverkningar och innebär behov av ändringar i texterna den fortsatta beredningen även på andra ställen, exempelvis: på sidan 32 och 35 där det hänvisas till avsnitt 4.6.

Även formuleringarna på sidan 38 under avsnitt 4.5. skulle behöva ses över. De regionala energi- och klimatstrategierna är i de flesta fall framtagna tillsammans mellan länsstyrelserna och regionerna så det är få regioner som har egna klimathandlingsplaner.

Även formuleringarna i avsnitt 8, särskilt första meningen behöver ses över. Där står "Kommuner och regioners energiplaneringsarbete..." Eftersom det är syftet i länsstyrelsens uppdrag som nämns där bör det vara "Kommuners och

länsstyrelsernas energiplaneringsarbete...” som avses. På samma sätt behöver sista meningen under 8.3 uppdateras.

Synpunkter på övriga delar – generella synpunkter

Länsstyrelsen är generellt positiv till att det enligt författningsförslaget blir tydligare vad som ska ingå i energiplanen, inklusive kopplingen till fysisk planering och nätutvecklingsplaner.

Länsstyrelsen ser dock risker med att i samma dokument (kommunens energiplan) redovisa både insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet och insatser för övergripande energiplanering. Dels blir det olämpligt att detaljerade insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet ska beslutas av kommunfullmäktige, dels finns det risk att det mer strategiska övergripande energiplaneringen för kommunens geografiska yta drunknar i detaljerade insatser för energieffektivisering eftersom lagen och förordningen styr arbetet med energieffektivisering mer i detalj. Samtidigt är det viktigt att energieffektiviseringsdirektivet införs i svenska lagar och förordningar. Länsstyrelsen föreslår därför att delarna kring energieffektivisering i kommunens verksamhet redovisas i andra typer av dokument så som kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet, etc. Det bör vara upp till respektive kommun att bedöma vilken eller vilka långsiktiga planer som är lämpligast att redovisa åtgärderna i. I den vidare beredningen behöver då texten i rutan för avsnitt 4.3 ändras (sista meningen i andra stycket), samt en del text under avsnitt 4.5.

Lagstiftningen innebär ökade krav på kommunerna inom flera områden som angränsar till energiplaneringen och för att länsstyrelserna ska ge bra stöd till kommunerna enligt ovanstående förslag krävs bra stöd och underlag från olika sektorsmyndigheter, inte bara Energimyndigheten. Länsstyrelsen ser det som önskvärt att andra sektorsmyndigheters, exempelvis Försvarsmaktens, skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen.

Exempelvis ska kommunerna enligt förslaget ta hänsyn till totalförsvarets energibehov, men samtidigt hänvisas till säkerhetsskyddsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585), utan att explicit redogöra för konsekvenserna för förslaget. Enligt avsnitt 4.7 föreslås att Försvarsmakten undantas från

rapporteringskravet. Det finns en uppenbar risk att kommunerna inte får tillgång till uppgifter för att kunna beakta totalförsvarets energibehov i energiplaneringen. Om det egentligen är det civila försvarets energibehov som avses, och inte totalförsvarets, bör detta klargöras.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Stefan Attefall med energistrateg David Lingfors som föredragande. Medverkat i beslutet har även länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Karolina Kjellberg, miljöskyddshandläggare Bernt Forsberg, energistrateg Amanda Henningsson, beredskapshandläggare Lorenzo Westling och planhandläggare Johan Ovsianikov.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post uppsala@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Uppsala län, 751 86 Uppsala, eller ring vår växel 010-223 30 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/uppsala.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/uppsala/personuppgifter